

Hledání zlatého středu

Život spisovatelky **PETRY DVOŘÁKOVÉ** se v posledních letech zcela změnil. Autorka knih *Proměněné sny*, *Já jsem hlad*, *Julie mezi slovy* a *Flouk a Lila* opustila dům na Vysočině, vyhrála boj s anorexií a našla svůj pomyslný zlatý střed. Její poslední kniha *Sítě* přináší tři příběhy o lidském (ne)sebevědomí. Nejen to, jak vznikala a co držitelku ceny Magnesia Litera přimělo přejít z „revoluce do evoluce“, zaznívá v rozhovoru, který vznikl na jižní Moravě.

Když jsem pátrala po souvislostech mezi Znojmem a vámi, nic jsem nenašla. Proč jste se rozhodla žít právě tady? Bydlím hned za rohem. Mám byt s výhledem do parku. Přestěhovala jsem se v roce 2011 a bylo to spontánní rozhodnutí. Měla jsem tady pár přátel, takže jsem Znojmo trošičku znala. Po tragickém úmrtí partnera jsem dospěla k rozhodnutí, že když se na jednom místě člověku stane několik špatných věcí najednou, měl by radikálně změnit život. Možná to zní pitomě, protože když se stane něco zlého, máte tendenci chytat se zbývajících jistot, jako je třeba bydlení. Ale řekla jsem si Ne! Musím odejít, protože jinak se z toho kruhu problémů nikdy nevymámím. Takže jsem se odstěhovala den po Lukášově smrti. Chvilku jsem bydlela u přátel. Zázrakem jsem pak prodala dům na Vysočině a koupila byt. Do Znojma jsem přišla pětadvacátého listopadu 2011 a třiadvacátého prosince jsem bydlela v novém bytě.

Jste tady šťastná?

Absolutně. Jsem člověk, který si těžko zvyká na změny, i když jsou k lepšímu. Tato změna však byla velmi příjemná a dobrá. Možná i proto, že Vysočina je náročná na život – když bydlíte na samotě, na konci vesnice, pro každý rohlik musíte do města, když chcete teplo, musíte zatopit uhlím. Teď koukám na krásné město, ve kterém je více slunce a mírnější počasí. To všechno hraje roli v pocitu štěstí a životní pohody v tom nejobyčejnějším smyslu.

Vracíte se na Vysočinu?

Mám tam rodinu a rodiče, takže se vracím, ale ne moc ráda. Zůstalo mi tam ještě několik skvělých přátel, které navštěvuji, ale netáhne mě to tam.

Říkala jste, že když se někomu opakovaně stane něco špatného, měl by ve svém životě udělat radikální změnu. Jaké další změny následovaly po vašem přestěhování?

Změnila jsem přístup k životu. Vždycky jsem byla osobností, která měla pocit, že věci se mají řezat a sekát, a když je nějaký problém, je třeba do něj jít tvrdě. Časem jsem pochopila, že spoustu věcí mám nechat být. Odejít od nich, pustit je a netáhnout s sebou. V něčem ve mně začala fungovat ne revoluce, ale evoluce.

To se mi líbí!

Tato dvojice slov se blbě používala v politických vyjádřeních, ale v mém osobním životě to opravdu funguje. Taky jsem změnila jednu vnější věc, o které jsem už mluvila. Do Znojma jsem přišla den po smrti Lukáše. Byla to strašná rána a strašný šok.

Mohu se zeptat, jak Lukáš zemřel?

Nechci to zde příliš rozebírat, byl to velmi nešťastný úraz a myslím, že naprosto zbytečná smrt.

Už jste jeho smrt vnitřně zpracovala?

Přispěla k tomu spousta různých věcí. Když se to stalo, byla jsem naprosto zoufalá. Chodila jsem do kostela k jednomu starému knězi, který mi řekl, že mi nedokáže pomoci. Poradil mi, abych zkusila vydržet chodit do kostela na mše a četla každý den bibli, že se to jednoho dne změní. A jednoho dne se to skutečně změnilo. Není to žádný zázrak, ale život najednou dostal řád a rytmus. Když něco děláte pravidelně, pomůže vám to. Smrt Lukáše jsem zpracovala. Někde jsem četla, že člověk je geneticky nastaven tak, že nemůže trpět věčně. Tělo by to nepřežilo. I ten čas je pro konečné pochopení různých věcí milosrdný.

Zakomponovala jste postavu Lukáše do některého ze svých příběhů?

Kromě částečně autobiografického příběhu *Já jsem hlad* nepíšu knihy za účelem autoterapie. Spíš se zajímám o témata, která do mého života vstupují. To se objevuje i v *Sítích*.

Ráda bych se vrátila ke knize *Já jsem hlad*, jejíž napsání vyžadovalo dávku odvahy. Co vás k tomu hnalo a jak změnila váš život?

To nebyla odvaha, ale totální nekritičnost. V původním plánu jsem →

nechtěla napsat svůj příběh o anorexii. Rozčilovalo mě, když se v médiích pořád objevovaly články, a to odborné, o tom, jak chtějí holky zhubnout, aby byly hezké, a že jde o nemoc modelek. I nepochopení ze strany odborníků je občas na pováženu. Kolikrát jsem přišla na terapii a po třech sezeních jsem mohla terapeutka „utáhnout na vařené nudli“. Od jedné terapeutky jsem odcházela po půl roce s váhou čtyřicet kilogramů, a ona byla přesvědčena, že netrpím mentální anorexií.

Hrozně mi vadila neznalost odborné veřejnosti, a tak jsem se rozhodla, že o anorexii napíšu článek a pošlu ho do časopisu. Začala jsem psát: „Nikdy jsem nevladla panenku Barbie, nikdy jsem netoužila stát se modelkou...“ Najednou mi došlo, že své psaní nechci uchopit jako článek, ale jako knihu. Do textu jsem vnášela svou zkušenost, ale v té chvíli jsem o tom nepřemýšlela a fakt je, že v mnoha ohledech jsem to asi nedomyslela. Nemůžu však litovat. Kniha je na světě od roku 2009 a přivedla mi do života spoustu nových přátel a holek, které anorexií trpěly a kterým se podařilo pomoci. Pochopitelně, zásadní otázkou je, jak na knihu reagovali moji nejbližší? Asi je to zranilo. Mám pocit, že u anorexie jde vždy o problém mezi matkou a dcerou. To, co v té knize zaznělo, moje máma slyšela už tisíckrát.

Jaký je váš vztah v současnosti?

Roky uběhly a máma stárne. Už od ní nemám žádná očekávání jako dítě od matky. Když si svůj problém nevyřešíte v dětství a rodič vám nedá to, po čem jako dítě toužíte, přenesete si to do dospělosti. Dospěla jsem a pochopila, že máma mi určité věci nedala a ani nedá. Už se jich nedoberu a nedomůžu. Proto se v ní snažím hledat to nejlepší. Vycházíme spolu normálně, komunikujeme a navštěvujeme se.

V čase, kdy jste trpěla anorexií, jste se identifikovala s hladem, kterému jste dala mnoho rovin a podob. Jak se vnímáte dnes?

Může to znít absurdně, ale považuji se za mimořádně šťastného člověka. Víím, že jsem měla těžký a bolestný život, ale současně mám pocit, že jsem dostala hodně dobrého, z čehož můžu čerpat. Mrzí mě, že jsem musela některými věcmi projít, včetně anorexie. Myslím, že mi zbytečně vzala spoustu sil a let života. Když se hlad stane vaší identitou, požere celou osobnost. Už nemáte nic jiného, jenom ten hlad. Je to strašné, protože všechno, co máte a můžete mít, vám hlad sebere. Naštěstí jsem se vrátila do života a anorexie nezničila můj vztah s dětmi. Mateřský pud byl pro mě silnější než všechno ostatní.

Kolik teď vážíte?

To bych také ráda věděla. Naposledy jsem se vážila před Vánoce a měla

řít jiným způsobem, dát tomu více času, všechno si nejdříve promyslet. A naše komunikace i vztah budou vypadat jinak. To všechno jsou věci, které jsem se musela učit. Posledních pět šest let mám pocit, že mírnost, evoluce, funguje mnohem lépe než radikální řezy. Mou poslední revolucí bylo přestěhování.

Do vašeho dětství patřilo malování.

Věnujete se mu ještě?

Skoro ne. To proto, že jsem líná patlat si barvy a ostatní věci. I když jsem i tady něco namalovala, barev a štětců jsem se dlouho nedotkla.

Co kromě psaní ještě děláte? Někde jsem četla, že pracujete jako textařka a věnujete se PR.

Textařině se věnuji minimálně, PR už nedělám vůbec. Největší objem prací

„Naštěstí jsem se vrátila do života. Mateřský pud byl pro mě silnější než všechno ostatní.“

jsem padesát čtyři kilogramů. Už několik let nosím stejné oblečení, tak myslím, že nehubnu ani netloustnu. Dokonce nemám ani doma váhu.

S anorexií jste se tedy nadobro rozloučila.

Jednoznačně. Dnes mi to připadá absurdní, abych hladověla nebo si něco upírala.

Fascinovala mě vaše poznámka ohledně revoluce a evoluce. Víte, proč jste měla tendenci věci „řezat a sekát“?

Nedokázala jsem žít v pomyslném zlatém středu, o kterém vykládal už Aristoteles: „Ctnost je ve středu.“ Vlivem výchovy a neschopností cítit hranice jsem své dětství prožila v extréměch, což se odrazilo v mém chování. Až v dospělosti jsem pomyslné hranice začala chápat, učit se uvědomovat si je a vyhodnocovat. Když mě teď někdo naštve, nemusím ho hned zavrhnout. Můžu mu svůj názor

mám z České televize. Píšu scénáře pro děti a dětské pořady. Hrozně mě to baví.

Jak jste se dostala k psaní?

Jako dítě jsem psala básničky. Vydrželo mi to do sedmé třídy. Moje básničky byly docela romantické. Počkejte, jednu vám teď zarecituji, ale nesmějte se, psala jsem ji v šesté třídě: *Rosa. Strříbrná rosa/ ta perla blýskala se v trávě/ tak časně zrána a slunce stále ještě hravě/ snad z úcty k té trávě/ hledalo stromy a květy s hvězdou spadenou.*

Vy si tu báseň ještě pamatujete?

Jasně. Takové básničky jsem psala jako dítě, ale více energie jsem věnovala malování. Chtěla jsem studovat na umělecké průmyslovce, navštěvovala jsem lidovku, pak jsem se rozhodla, že vstoupím do kláštera. Nakonec jsem se stala zdravotní sestřičkou a všechno ostatní opustila. K psaní jsem se vrátila, když jsem

s Vítkem seděla na onkologii. Ani sama nevím, co mě přimělo něco napsat.

Mluvíte o své první knížce *Proměněné sny*?

Přesně tak. Byla jsem vdaná a s manželstvím jsme byli věřící. Ono to manželství funguje, ale jen do té doby, než má dítě rakovinu. V té době jsem viděla dokument o řádových sestřích, které vykládaly o tom, že s Pánem Ježíšem všechno utrpení zvládnou. Ta slova mě vnitřně zasáhla. Rozhodla jsem se, že najdu opravdové příběhy lidí a budu s nimi mluvit o tom, jak těžké životní situace změnily jejich víru. Tyhle rozhovory vznikaly v Motole. Když jsme se se synem z onkologie dostali pryč, získané nahrávky jsem postupně přepisovala. Díky tomu jsem se naučila psát na počítači. Dala jsem dohromady dvacet rozhovorů a jeden nebo dva poslala do časopisu Reflex, kde také vyšly. Pak mě kontaktovali z nakladatelství Host, zda bych nechtěla vydat knihu. **Nakonec jste za svou prvotinu *Proměněné sny*, vytvořenou z deseti rozhovorů, získala cenu Magnesia Litera za publicistiku.**

Představte si zdravotní sestru, která žije na operačním sále a téměř nic neví o tom, co se děje za dveřmi nemocnice. Když jsem přemýšlela, do jakého časopisu své rozhovory pošlu, ani jsem netušila, jaký je rozdíl mezi Reflexem a Rytmem života. Ziskáním Litery jsem se najednou ocitla ve světě literátů a intelektuálů. Bylo to pro mě dost těžké, navíc si všichni mysleli, že umím psát. V realitě tomu tak však vůbec nebylo.

Abych se dál rozvíjela, přihlásila jsem se na Masarykovu univerzitu, kde jsem vystudovala filozofii. Studium mi otevřelo oči alespoň v základním rozhledu. Musím však říct, že Martin Stöhr, který redigoval mé knihy, se se mnou dost nadřel. Pokud neovládáte řemeslo, musíte se ho učit. V průběhu psaní knížky *Já jsem hlad*, která byla prozaičtější, jsem od něho dostala doslova školu tvůrčího psaní. Bez ní bych na některé věci

zřejmě vůbec nepřišla. Kolikrát šlo o naprosté banality, třeba že máte postavu, víte, jak bude vypadat, ale zapomenete ji v začátku popsat.

Když jsem hlouběji zkoumala vaše knihy, zjistila jsem, že v každé z nich se věnujete tabuizované problematice. V *Proměněných snech* jde o víru, *Já jsem hlad* je o anorexii, *Sítě* o lidském sebevědomí. Jak se k těmto tématům dostáváte?

Potkávám se s nimi a zajímají mě. S anorexií jsem měla osobní zkušenost, když jsem psala *Proměněné sny*, ovlivňoval mě život na Vysočině, kde jsme žili v uzavřené náboženské komunitě. Všechno, co zažíváte, má vliv na vaše chování a vnímání světa. A ty důsledky nejsou vždy dobré, většinou převažují ty zhoubné. Tenhle problém studuji ze všech stran. *Sítě* jsou o nízkém sebevědomí, které mě fascinuje, protože trápí kdekoho. U mužů se projevuje jinak než u žen. Ženy mají většinou problém s tím, jak vypadají. Nízké sebevědomí u chlapů se projevuje machismem. Většina lidí na takové chování reaguje slovy: „Ten si teda věří!“ Ve skutečnosti je to přesně naopak. O sebevědomí jsem četla spoustu odborné literatury a přemýšlela, jak tento problém dostat do příběhu. Věřím, že příběh má terapeutickou moc. Když do něj čtenáře vtáhnete, vždy ho někam posune.

Všechny knížky, které jste dosud napsala, mají terapeutický charakter.

Těší mě, že na ně čtenáři reagují. Dostávám dopisy od mužů i žen, kteří píšou, že jim mé knížky pomohly. Dokonce mi psali i partneři holek trpících anorexií.

Vzpomenete si na čtenářskou reakci, která ve vás zanechala silný dojem?

Když vyšla knížka *Julie mezi slovy*, napsala mi desetiletá holčička. Myslím, že se jmenovala Šárinka. Psala o tom, že jí umřela maminka a tatínek si našel novou přítelkyni, s níž nedokázala dobře vycházet. Když si přečetla *Julii mezi slovy*, spousta →

PETRA DVOŘÁKOVÁ (39)

Česká spisovatelka, scenáristka a textařka.

Původně pracovala jako zdravotní sestra. V roce 2011 absolvovala studium filozofie na Masarykově univerzitě v Brně. Její prvotina, kniha rozhovorů o víře s názvem *Proměněné sny*, získala v roce 2007 cenu Magnesia Litera v kategorii publicistika. V roce 2009 jí vyšla druhá kniha *Já jsem hlad*, kde popisuje svůj boj s mentální anorexií. Její první kniha pro děti *Julie mezi slovy* (2013) získala ocenění Zlatá stuha v kategorii beletrie pro mládež a Cenu učitelů za přínos k rozvoji dětského čtenářství. Dalším titulem pro dětské čtenáře je pohádkový příběh *Flouk a Lila* (2015). Letošní novinka *Sítě* přináší tři příběhy, jimiž se prolíná téma nízkého sebevědomí. Petra spolupracuje s Českým rozhlasem a Českou televizí na pořadech pro děti. Žije ve Znojmě, má dva syny – Dominika (18) a Vítku (16), který se před třinácti lety vyléčil z rakoviny.

„Dětské věci mi jdou přirozeněji. Jako bych je psala jinou částí mozku, přes nedorostlé dítě ve mně, které tam pořád je.“

Napsala jsem ho na jakousi otrhanou obálku. Ani nevím, proč jsem ten dopis zanesla fotografce Věře Stuchelové, která dělala fotky do *Já jsem hlad*. Nakonec z něj udělala koláž. Především jsem ho po letech našla založený v nějaké knize.

Jak jste se cítila, když jste se k dopisu po tak dlouhé době vrátila?

Nic se nezměnilo. Má prosba k mámě platí i nadále.

V příštím roce vám bude čtyřicet, máte však za sebou tolik životních zkušeností, jako kdyby vám bylo alespoň o dvacet let více. Na kolik let se vnitřně cítíte?

Sice jsem mluvila o tom, že je ve mně stále dítě, ale na druhou stranu se uvnitř sebe cítím strašně staře. Ale nevádí mi to. Lidí kolem zasáhla krize středního věku, která mě naprosto mívá. Mám pocit, že mám na své „stáří“ klid a můžu si ho užívat.

Chodíte ještě do kostela?

Chodím, i když to místy považuji za hrdinský čin. S lidmi v kostele, kněžími i laiky, to bývá dost složité, v mnoha ohledech složitější než v běžné společnosti.

Stále čtete bibli?

Pořád a znovu. Bibli nemůžete číst bez dobové interpretace, protože pak v ní najdete prakticky cokoli, včetně příkazu „Oko za oko, zub za zub“.

věcí se obrátila k lepšímu. Při čtení jejího dopisu mi tekly slzy jako hrachy. Když mi někdo napíše, že má problém, a požádá o radu, jsem schopna ho nasměrovat na řadu psychologů a terapeutů, s nimiž spolupracuji. Takhle jsem poznala jednu holku, která měla anorexii. Už jsem se stihla skamarádít s celou její rodinou, což je strašně fajn.

Pustila jste se teď po *Sítích* do něčeho nového, nebo odpočíváte a nabíráte síly na další knížku?

Nejdřív jsem myslela, že budu odpočívat, ale nakonec tomu tak není. V Hostu mám rukopis pro teenagery o florbalu, ke kterému mě inspirovali mí synové. Oba hráli profesionálně florbal. Jednu dobu jim v amatér-

ských kolech chyběl hráč, tak mě přibráli do týmu. Začala jsem hrát a musím se přiznat, že florbal mě dost chytil. Pak mám rozpracovaný ještě jeden příběh, ale zatím nevím, co s tím. Už delší dobu se zajímám o filozofii času – jak plyne a co přináší. O jeho nevratnosti a s ní související odpovědnosti jsem začala psát jednoduchý příběh na způsob pohádky pro děti i dospělé. Budu si s tím hrát zřejmě přes léto, když nebude tolik práce.

Píšete pro dětské i dospělé čtenáře.

V jaké poloze se cítíte lépe?

Dětské věci mi jdou přirozeněji. Jako bych je psala jinou částí mozku, přes nedorostlé dítě ve mně, které tam pořád je. Psaní pro dospělé je spíše ra-

cionální záležitostí, vyžaduje z mého pohledu zvládnout i to řemeslo.

Kdy vás napadlo napsat knížku pro děti?

Lukáš měl v péči dvě holčičky – Sabinku, která byla autistická, a Julii. Najednou jsem je měla doma a musela jim dělat mámu. Když se k nám přistěhovaly, úplně jsme se sžily. Julie byla legrační. Líbilo se mi, jak zkoumá svět kolem sebe, a tak mě napadlo, že bych o takové holčičce mohla napsat. Začala jsem v roce 2009, pak jsem psaní nadlouho odložila. Knížka nakonec vyšla v roce 2013.

Na obálce knihy *Já jsem hlad* je vytištěna koláž s dopisem, který jste napsala mamince a nakonec ho neposlala.

Bio Art Production a Česká televize uvádějí celovečerní dokumentární film režisérky Olgy Dabrowské

TAJEMSTVÍ DIVADLA SKLEP

ANEB MANUÁL NA ZÁCHRANU SVĚTA

Vávra, Šteindler, Hanák, Burda, Trojan, Marhoul, Vorel, Holubová, Macháček, Načeva, Najbrt, Tuček a další

V kinech od 5. května

MEZI ČTYŘMA OČIMA

Mluví otevřeně a její přirozené reakce jenom potvrzují, že to, o čem píše, zná skutečně důvěrně. Rozhovor s ní mě přiměl zamyslet se nad svou identitou, životem a tématy, jež ho doprovázejí. Setkaly jsme se poprvé a věřím, že ne naposled.

Máte svou oblíbenou pasáž, k níž se ráda vracíte?

Ráda se vracím k příběhu o rybníku, kolem kterého sedí nemocní. Jednou za čas se voda v rybníku rozvíří, a kdo se do ní dostane první, bude uzdraven. Mezi nemocnými je jeden chromý muž, který nemá nikoho, kdo by ho odnesl do vody. Je z toho

nešťastný, protože se nemůže hnout z místa a vždy ho někdo předběhne. Najednou k němu přichází Kristus, zezadu se dotkne jeho ramene a povídá: „Vstaň a chod! Už jsi uzdraven. Nemusíš čekat na rybník.“ Ten příběh je o tom, že spousta řešení je mimo naše očekávání, a problémy, které nás trápí, se vyřeší jinak, než si představujeme.

Zpovídáte se ještě?

Chodím pravidelně, ale je to pro mě obtížné. Mám často skepsi vůči zpovědníkovi, který tam sedí. Zpověď jsem nikdy nevnímala jako úkon, kterým bych se zbavovala zodpovědnosti za to, co jsem provedla. Ono tomu tak ve skutečnosti ani není, i když si to spousta lidí myslí. Ke zpovědi chodím nerada, protože tam vždy sedí nějaký chlap. Snažím se však tento rituál dodržovat v pravidelném intervalu, protože v něm vidím možnost nového začátku.

Dotkla jste se tématu muži. Jaký je váš vztah k nim?

V mnoha ohledech komplikovaný. Na základě zkušeností, které mám, se mi teď lépe žije bez muže. Nemám problém být sama se sebou. Nepatřím k ženám, které po skončení vztahu hledají nového partnera jenom proto, aby nebyly samy.

Máte se ráda?

Cítím se sama se sebou i sama v sobě spokojená. Věřím v lásku a dobro, protože vím, že když budu dělat dobro, bude se mi i dobře žít.

Zajímalo by mě, co děláte, když nepracujete.

V poslední době jsem si oblíbila pletení a ráda vařím. Přes anorexii jsem se dopracovala k bezpečné stravě. Jídla většinou připravuji z pohanky a na rozdíl od synů si ráda mixuji různé polévky, třeba brokolicovou. Dělán takové ty běžné věci. Jediné, co nesnáším, je starost o auto. ■

TO BYL VÁŠ ROK

s **Milošem POKORNÝM**, **Michalem DAVIDEM**, **Romanem ONDRÁČKEM**

Nejpopulárnější **osobnosti**, **hity** a **události** let 1977–2000

Každou středu ve 21.25
na stanici TV Barrandov

